

12 september 2013

Betreft: Opmerkingen van de milieubeweging bij toelichting tussentijdse evaluatie MAP IV

Geachte,

In navolging van de bespreking van de tussentijdse evaluatie van het MAP IV tijdens het meest recente OMAP van 2 september, hebben Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt de voorgestelde cijfers en maatregelen nog eens geëvalueerd. Onderstaande opmerkingen wensen we mee te geven in voorbereiding van het gesprek met de Europese Commissie:

1. De uitgebreide cijferanalyses zoals die voorgelegd werd tijdens het OMAP geven een genuanceerd en meerlagig beeld van de MAP-meetpunten en de waargenomen trends. Maar dit gewaardeerde werk van de administratie mag ons niet afleiden van de kern van de zaak: de doelstelling om tot 16% overschrijdingen in 2014, en 5% in 2018 te komen. De evolutie van dit cijfer over de laatste tien jaar geeft aan dat we volgend jaar de doelstelling van 16% niet zullen halen. Bovendien is er geen enkele indicatie dat we op een traject zitten om tegen 2018 het doel van 5% te halen. De eenvoudige conclusie, is dat we meer dan 20 jaar na het uitvaardigen van de Nitraatrichtlijn nog steeds niet met enig vertrouwen kunnen zeggen dat de doelstelling van die richtlijn binnen eender welke tijdshorizon gehaald zal worden.
2. In die context betreuren we dan ook dat de resultaten en trendanalyses in voorbereiding van de tussentijdse evaluatie van MAP IV - die tot doel heeft om een analyse te maken van de voortgang van de waterkwaliteit tijdens deze planperiode (2011-2014) - wordt gebruikt om de harde cijfers te camoufleren en toe te dekken. De begeleidende en sensibiliserende maatregelen uit MAP IV hebben niet geleid tot de grote verhoopte vooruitgang. De milieubeweging acht het dan ook geloofwaardiger om in de communicatie naar de Europese Commissie toe te geven dat de doelstellingen voor zowel grondwater als oppervlaktewater niet gehaald zullen worden. En daaropvolgend ook de afgesproken extra maatregelen in voegen te laten treden vanaf 1 januari 2014. Wetende dat de extra maatregelen grotendeels voortzetting is van bestaand beleid en dus geen trendbreuk zullen veroorzaken, moet daarbovenop onmiddellijk werk gemaakt worden van een traject in voorbereiding van MAP V. Waarbij het halen van de waterkwaliteitsdoelstelling voor grondwater en oppervlakte water de absolute eerste doelstelling is.

3. Een dergelijke houding zal niet alleen op meer goodwill kunnen rekenen bij de Europese Commissie in de onderhandelingen voor MAP V. Ze geeft ook aan dat het de Vlaamse regering menens is om de waterdoelstellingen te realiseren. Bovendien houdt deze houding rekening met het feit dat er een tijdsvertraging zit tussen het nemen van beleidsmaatregelen, de uitvoer ervan, én de impact op het terrein. In dat opzicht is 2018 veel dichterbij dan men lijkt te denken.
4. Daarnaast geven de voorgestelde cijfers duidelijk aan dat het nodig is om het mestbeleid in een ruimere context te bekijken in aanloop naar MAP V. Het is duidelijk dat er een omslag nodig is, want de huidige efficiëntieverbeteringen leveren niet het verhoopte resultaat op. De vrijwillige werking op het terrein is waardevol, maar had vijf tot tien jaar eerder opgestart moeten zijn om nu effect te kunnen hebben. Om op korte termijn een trendbreuk te realiseren is de enige oplossing om de vrijwillige aanpak aan te vullen met een streng sanctionerend beleid.
5. In diezelfde ruimere context, moet er ernstig werk gemaakt worden van de aanpak aan de bron: een daling van de veestapel. Onze veestapel is acht maal groter dan de vraag naar vlees in Vlaanderen en ze groeit nog steeds. Onze varkens, koeien en kippen eten grote hoeveelheden goedkope, ingevoerde soja. Dat zorgt voor enorme natuur- en milieuproblemen in Zuid-Amerika, maar ook bij ons. Overbemesting zorgt voor vervuiling van de bodem, de lucht en het water en de veestapel draagt in belangrijke mate bij aan de opwarming van de aarde. Hoe groter de veestapel, hoe groter de milieuproblemen die ermee gepaard gaan. De onbetaalde rekening van de veehouderij is een veelvoud van de economische meerwaarde van deze sector. De milieubeweging vraagt om niet langer in te zetten op de groei van de veestapel. Maar te kiezen voor een duurzame veehouderij die eerlijke prijzen biedt aan de landbouw en geen schade brengt aan het milieu. Hoe sneller gestart wordt met een transitie van de industriële, grondloze veehouderij naar een meer grond- en gemeenschapsgebonden landbouw, hoe beter de toekomstige schokken op het Vlaamse landbouwsysteem opgevangen kunnen worden.
6. De milieubeweging wenst ook te wijzen op de urgentie van een daadkrachtig en ambitieus mestbeleid. De vermessing van het oppervlakte en grondwater mag niet louter beschouwd worden als een puur wetgevend probleem in uitvoering van de Nitraatrichtlijn. Het is ook een probleem waar de samenleving de rekening van gepresenteerd krijgt.

Overbemesting zorgt voor vermessing en verzuring van water en bodem, stijgende waterfactuur en ziektekosten en is één van de grootste bedreigingen voor de natuur.

- Slechte waterkwaliteit zorgt voor stijgende kosten voor waterzuivering door vervuiling van het water met zware metalen, sulfaat en pesticiden en een toegenomen waterhardheid.
- Slechte waterkwaliteit zorgt voor stijgende kosten voor de volksgezondheid doordat te hoge nitraatconcentraties kunnen leiden tot maag- en darmkanker en infectieziekten.
- Overbemesting zorgt voor verzuring van de bodem en het oppervlakte water en grondwater waardoor bomen en planten vatbaarder worden voor ziekten en verdroging, de natuur wordt aangetast en de soortensamenstelling verandert.
- Daarnaast moeten we ook de kosten die gepaard gaan met het handhavings- en begeleidingsmechanisme om ervoor te zorgen dat de waterkwaliteitsnormen gehaald worden in rekening brengen.

7. Wij hopen dat de minister en de landbouwsector de discussies ten gronde willen aangaan met oog op MAP V, in de schoot van het OMAP. Een eerste stap hiertoe is het op voorhand bezorgen van cijfer- en achtergrondmateriaal, zodat de beperkte tijd van een OMAP overleg kan gebruikt worden voor inhoudelijke discussie.

Afsluitend vraagt de milieubeweging op welke manier en in welke mate bovenstaande opmerkingen meegenomen zullen worden in het gesprek met de Europese Commissie.

Met vriendelijke groeten,

Jeroen Gillabel – Bond Beter Leefmilieu

Annelore Nys - Natuurpunt

Contact

Jeroen Gillabel – Beleidsmedewerker bij Bond Beter Leefmilieu – jeroen.gillabel@bblv.be – 02 282 19 49 – 0486 22 36 84

Annelore Nys – Beleidsmedewerker bij Natuurpunt – annelore.nys@natuurpunt.be – 015 29 72 35 – 0491 34 68 28